

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. V. H.**, bývajúceho vo S., zastúpeného JUDr. I. Š., advokátom vo S., proti žalovanému **R. S., a.s., P.**, zastúpenému JUDr. J. H., advokátom v B., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 9 C 245/2003, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. mája 2008, sp.zn. 2 Co 180/2007, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 2. februára 2005, č.k. 9 C 245/2003-65 uložil žalovanému povinnosť písomne sa ospravedlniť žalobcovi v tomto znení : „Ospravedlňujeme sa Vám za to, že v článku vydanom v denníku N. Č. dňa X. na strane 14 a 15 pod názvom : „Prokuratúra a sudy porušujú ľudské práva šoféra, ktorý je stíhaný za zrazenie syna okresného prokurátora vo Svidníku“, „Vyšetrovací spis putuje po kraji ako horúci zemiak“, sme uverejnili vaše plné meno a priezvisko a plné meno a priezvisko vášho syna K. H.. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 100 000,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 46 860,- Sk na účet jeho právneho zástupcu v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V dôvodoch rozhodnutia poukázal na to, že žalobca sa domáhal ochrany osobnosti v súvislosti s uverejnením článku, ktorý bol vydaný v denníku N. Č. dňa X. V texte článku bolo uverejnené jeho plné meno a priezvisko, ako aj meno a priezvisko jeho nebohého syna K. H.. Podľa žalobcu od tragédie, pri ktorej zahynul jeho syn, uplynuli viac ako dva mesiace, kedy

sa pomery pomaly upokojili a na to ich vo večerných hodinách navštívil novinár denníka N. Č., ktorý žiadal ich stanovisko. Po reakcii žalobcu vôbec nebolo spomenuté, že by v článku malo byť uvedené plné meno a priezvisku žalobcu, ako aj jeho nebohého syna. Podľa žalovaného, ktorý so žalobou nesúhlasil, je žalobca ako okresný prokurátor vo Svidníku verejným činiteľom a teda je povinný znášať zásah do svojho súkromia vo vyššej miere ako radoví občania. Súd prvého stupňa sa stotožnil s argumentáciou žalovaného do tej miery, že článok 19 Ústavy SR garantuje právo na ochranu súkromia osobnosti, ktoré v sebe obsahuje právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti na ochranu mena, práva na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života. Hranica medzi slobodou prejavu a právom na ochranu súkromia musí existovať bez nadradenia jedného z nich. Poukázal však na to, že v danom prípade bolo zrejmé, že informácie uvedené v článku o osobe žalobcu nemajú súvislosť s výkonom jeho funkcie verejného činiteľa, ale išlo o dopravnú nehodu, ktorej obeťou sa stal jeho syn a teda išlo o oblasť súkromného života a rodiny žalobcu. Nemôže preto obstať argument žalovaného ohľadom výkonu funkcie žalobcu ako verejného činiteľa. Článok bol uverejnený po dvoch mesiacoch od nehody a cieľom článku bola kritika súdov a prokuratúr vo veci vybavenia sťažností väzobne stíhaného občana. Uvedenie plného mena a priezviska žalobcu bez súhlasu, napriek osobnému kontaktu novinára s dôrazom na osobnú tragédiu žalobcu, bolo podľa názoru prvostupňového súdu zásahom do jeho súkromia a súkromia jeho rodiny. Písomné ospravedlnenie žalovaného považoval preto za primeraný nárok, pričom vzhľadom na to, že syn žalobcu je nebohý, podľa § 15 Občianskeho zákonníka žalobca ako rodič bol oprávnenou osobou na uplatnenie obdobného nároku na ospravedlnenie. Pokiaľ išlo o žiadanú nemajetkovú ujmu, túto súd prvého stupňa priznal v súlade s ustanovením § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka v rozsahu 100 000,- Sk pri zohľadnení intenzity zásahu do súkromia žalobcu. Zdôraznil, že išlo o tragédiu rodiny, pričom článok bol uverejnený v jednom z najčítanejších denníkov s celoslovenskou pôsobnosťou. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom zo 17. januára 2007, sp.zn. 1 Co 375/05 odvolacie konanie o odvolaní žalobcu zastavil. Potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o ospravedlnení. V prevyšujúcej časti rozsudok, ktorým bolo žalobe vyhovené zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. Zároveň vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zastavenie odvolacieho konania o odvolaní žalobcu odôvodnil tým, že tento svoje odvolanie proti rozsudku súdu

prvého stupňa zoberal v celom rozsahu späť. So zreteľom na účinnú realizáciu späťvzatia odvolania preto v súlade s ustanovením § 207 ods. 2, 3 O.s.p. odvolacie konanie o odvolaní žalobcu zastavil. Po preskúmaní veci v napadnutých výrokoch dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je sčasti dôvodné. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, ako aj článku 19 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd sa stotožnil so záverom prezentovaným súdom prvého stupňa v tom zmysle, že označenie mena a priezviska žalobcu a jeho nebohého syna v takto publikovanom tlačovom médiu s celoslovenskou pôsobnosťou, bez jeho súhlasu so zdôraznením a opisom tragédie, ktorá sa stala v jeho rodine, došlo k zásahu do súkromia žalobcu. Za dôvodné preto považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa žalobcovi tak, ako to upravuje ustanovenie § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zároveň však považoval za potrebné prisvedčiť aj argumentácii žalovaného v tom zmysle, že žalobca pôsobiaci vo svojej funkcii ako osoba verejne činná, je zároveň osobou verejného záujmu a ako taký aj musí zniesť vyššiu mieru zásahu do integrity svojej osobnosti, než je tomu u ostatných fyzických osôb. Táto okolnosť mala podľa odvolacieho súdu vplyv na posudzovanie adekvátnosti a formy zadosťučinenia v nadväznosti na intenzitu vykonaného zásahu do osobnostných práv žalobcu, tak ako to určuje ustanovenie § 13 ods. 1 v nadväznosti na ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. S ohľadom na deklarované postavenie žalobcu ako verejného činiteľa, u ktorého bolo potrebné zohľadniť vyššiu mieru tolerancie zásahov do osobnostnej integrity, mal odvolací súd za to, že primeraným právnym prostriedkom ochrany jeho práv je priznanie zadosťučinenia spočívajúceho v morálnom plnení a to v písomnom ospravedlnení sa za takto spôsobený zásah. So zreteľom na prezentované okolnosti odvolací súd túto formu zadosťučinenia v prospech žalobcu považoval za primeraný nárok a v závislosti od uvedených podstatných skutočností rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.) a v prevyšujúcej časti ho zmenil postupom podľa § 220 O.s.p. tak, že žalobu zamietol. O trovách celého konania účastníkov rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v nadväznosti na ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. S prihliadnutím na to, že obaja účastníci mali v tejto veci úspech len čiastočný, vyslovil, že žiadny z nich nemá právo na náhradu vzniknutých trov.

Na dovolanie žalobcu, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 26. septembra 2007, sp.zn. 5 Cdo 185/2007, vyššieho označený rozsudok v časti, v ktorej rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol, ako aj vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konania. V preskúmvanej veci dovolací súd z obsahu

spisu zistil, že konanie pred odvolacím súdom trpelo inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá vada bránila dovolaciemu súdu vecne sa vysporiadať s podaným dovolaním. Takouto vadou konania bola nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov. Dovolací súd poukázal na to, že z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré platí aj pre odvolacie konanie (§ 211 ods. 3 O.s.p.) vyplýva, že odôvodnenie rozsudku má obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti samotného výroku rozsudku. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je preukázať správnosť rozsudku a jeho odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Podľa záveru dovolacieho súdu rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti týmto požiadavkám nevyhovoval. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia podrobne uviedol, z akých skutkových a najmä právnych dôvodov považoval nárok žalobcu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za dôvodný do výšky 100 000,- Sk. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplynulo, že tento považoval nárok žalobcu na túto formu zadosťučinenia za nedôvodný a zamietol ho len s poukazom na deklarované postavenie žalobcu ako verejného činiteľa, u ktorého je potrebné zohľadniť vyššiu mieru tolerancie zásahov do osobnostnej integrity. Z napadnutého rozsudku však nebolo možné zistiť, z čoho odvolací súd uvedené skutočnosti vyvodil, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil a prečo dospel k záveru o primeranosti právneho prostriedku ochrany jeho práv len vo forme priznanie ospravedlnenia. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol konkrétne okolnosti spochybňujúce právne úvahy súdu prvého stupňa o ním priznanom nároku. Na základe uvedeného dovolací súd konštatoval, že odvolací súd sa zodpovedajúcim spôsobom nevysporiadal s právnym záverom súdu prvého stupňa, z ktorého tento súd vychádzal pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pre absenciu dôvodov preto odôvodnenie jeho rozsudku v dovolaní napadnutom výroku nebolo možné považovať za zodpovedajúce zákonu. Odvolacie konanie v dôsledku toho malo vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). K uvedenej vade bol dovolací súd povinný prihliadnúť podľa § 242

ods. 1 veta druhá O.s.p., i keď by ju dovolateľ nenamietal. Preto rozsudok Krajského súdu v Prešove zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.). S poukazom na ustanovenie § 243c O.s.p. v spojení s § 211 ods. 3 O.s.p. a § 212 ods. 1 písm. b/ O.s.p. zrušil aj súvisiace rozhodnutie napadnutého rozhodnutia o trovách konania.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 19. mája 2008, sp.zn. 2 Co 180/2007, potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 100 000,- Sk a vo výroku o trovách konania. Žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania 39 655,50 Sk, ktoré zaviazal zaplatiť žalovaného do troch dní. Mal za to, že so zreteľom na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu došlo, je primeraná suma 100 000,- Sk, ktorú určil súd prvého stupňa. Prihliadol pritom na skutočnosť, že v článku bolo uvedené plné meno a priezvisko žalobcu ako i jeho nebohého syna, článok bol zverejnený v jednom z najčítanejších denníkov na území Slovenskej republiky a jeho celkový obsah s pripomenutím tragédie, týkajúcej sa rodiny žalobcu, zasiahol závažne do jeho osobnostných práv. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý ho žiadal v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že rozsudok odvolacieho súdu trpí vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože mu ako účastníkovi bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom, spočívajúca v práve právne a skutkovo argumentovať prejednávajúcu vec a tiež právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Vytýkal odvolaciemu, ako aj prvostupňovému súdu, že sa nezaoberal základným predpokladom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a to, či morálna forma zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nebola postačujúca. V odôvodnení rozsudkov súdov prvého i druhého stupňa podľa dovolateľa absentuje akákoľvek úvaha o tom, prečo súdy nepovažovali priznanie morálneho zadosťučinenia za postačujúce. A to napriek tomu, že žalovaný namietal, že súd prvého stupňa sa oprel iba o tvrdenia žalobcu a žalovaný tieto resp. ich vierohodnosť spochybnil. Odvolací súd sa s touto námietkou nevysporiadal a pokiaľ posudzoval vec „s ohľadom na vzniknuté následky“, neuviedol, o aké následky malo ísť a z akých dôkazov mali vyplynúť. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4 Cdo 15/03 (publikovaný v čísle 32/2003 časopisu Zo súdnej praxe), podľa ktorého určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je síce predmetom voľnej úvahy súdu, čo

však neznamená, že je jeho ľubovôľou. Súd musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu a na základe neho musí založiť svoje rozhodnutie na celkom konkrétnych a preskúmateľných hľadiskách a relevantných dôkazoch. Samotná skutočnosť, že článok bol uverejnený v najčítanejšom denníku neznamenalo, že rovnako čítaný bol aj sporný článok. Považoval odôvodnenie súdov (prvého i druhého stupňa) za neúplné, pretože boli opomenuté okolnosti, za ktorých (k údajnému) porušeniu práva došlo a to skutočností v prospech žalovaného. Bol toho názoru, že súd bol povinný hodnotiť aj skutočností v prospech žalovaného. Odvolací súd, ale aj súd prvého stupňa opomenuli, že uverejnené informácie boli pravdivé, pričom zlý úmysel autora článku nikto netvrdil a v konaní ani nepreukazoval. Neboli uverejnené žiadne informácie o tom, že by bol žalobca zainteresovaný na protiprávnom konaní orgánov verejnej moci. Uverejnené informácie sa týkali veci verejného záujmu, nakoľko išlo o informácie týkajúce sa ústavnosti a zákonnosti postupu orgánov verejnej moci v oblasti ochrany základných práv a slobôd. Navyše, uverejnenie informácie týkajúcej sa žalobcu malo relevanciu k tomuto verejnému záujmu z hľadiska práva verejnosti na informácie. Všetky tieto skutočností (opomenutie relevantných námietok žalobcu, nesubstancovanosť záverov odvolacieho súdu, opomenutie skutočností svedčiacich v prospech žalovaného) podľa názoru dovolateľa spôsobujú nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku a tým aj vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného odmietnuť ako neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok,

potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení dovolací súd nezistil.

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že konanie trpí vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že prvostupňový ako aj odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a žalovanému neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Z obsahu dovolania žalovaného je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že prvostupňový súd i odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými námietkami tvrdenými žalovaným v konaní a v dôsledku toho sú i rozhodnutia oboch súdov nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Z týchto skutočností vyvodzuje, že konanie trpí vadou, uvedenou v hore citovanom § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý

proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Pokiaľ žalovaný namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď II. ÚS 261/06). To však neznačí, že by vždy zároveň platil aj opak. Ústava Slovenskej republiky neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich nožnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky uvedených pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.); vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcom za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných procesných väd - (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné (vada takejto povahy sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá).

V nadväznosti na dovolacie námietky a tiež so zreteľom na právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky zaujaté v niektorých jeho nálezoch (viď napríklad II. ÚS 261/06) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov.

Keďže dovolanie – mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom stanovených prípadoch napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu – smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.), dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05).

V prejednávanej veci preto Najvyšší súd Slovenskej republiky nemohol brať na zreteľ len žalovaným zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo dovolateľom namietaný nedostatok odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu (ako i súdu prvého stupňa) nevykazoval znaky odňatia možnosti žalovaného konať

pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Zo spisu totiž vyplýva, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, vychádzajúci z rozsudku súdu prvého stupňa, opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania ako aj predchádzajúceho rozhodnutia dovolacieho súdu a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Právne závery primerane vysvetlil (dovolací súd sa ich správnosťou nezaoberal). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

Dovolateľ ďalej súdom nižších stupňov vytýka, že vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotili. Nesprávnym hodnotením dôkazov ale súd nezakladá procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. Obdobne pokiaľ dovolateľ namieta, že súdy pri rozhodovaní vychádzali z neúplných skutkových zistení, ide o námietku, ktorá ani len nepoukazuje na procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. Táto námietka by mohla byť zohľadnená len, ak by bolo jeho dovolanie procesne prípustné, sama osebe ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalovaného podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok žalovaného odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. februára 2009

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková